

קול קורא מתוך הדממה הרועמת

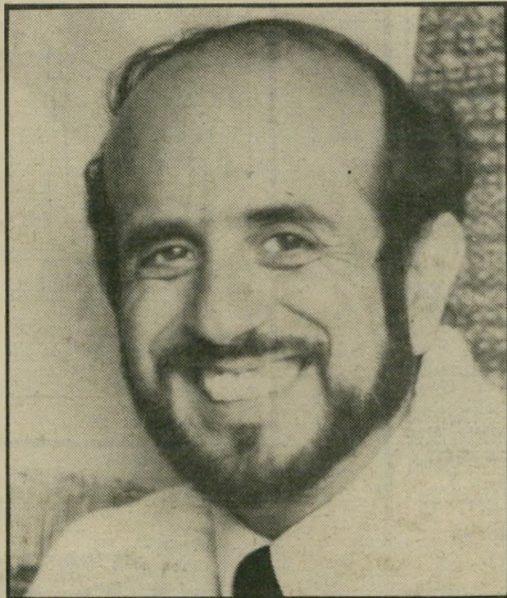
התיאטרונים ורציתי להשתלב יחד בדרם האמנותי בארץ. אבל האותיות הגרוניות המזרחיות שלי, והשפה היפה בפי, הסגור אותי שוב כנטע זר, וזה היה בעוכרי. הנימוס האשכנזי המעושה אמר את שלו במילים שקטות ותרבותיות ובעצמיות רוסית ופולני, והמסר היה שלא צריכים פרענק כמוני. או, לך ללמוד לדבר כאדם מודרני (הנה אומר במיבטא אשכנזי) לפני שתפנה אלינו. שוב נפגתי כאדם, הושפתי. העדפתי להיעלם מהמפה האמנותית הישראלית. אבל רוחי היתה חזקה מאוד.

הפעם התגובה שלי היתה חדה, מהירה ושקולה, ומתוך בחירה ומרצוני הטוב יצאתי לחפש את עצמי ולבנות את עתיד האמנותי בעולם הגדול. כי פשוט העדפתי את שפיות הדעת על הטייף הסוחף של המחלה האשכנזית. הגלות מרצון הצילה את אשכנזי מאוני חס.

ואל נא יאמרו לי המתחסדים, המצטדקים והחכמים לאחר מעשה שאני לי זכות לומר את מה שאני אומר היום, כי אין אני חי בארץ, או שעובתי את "כור ההיתוך", או שנמלטתי מתוך חולשה ולא רציתי להשתתף בבניין הארץ, או למות למען המדינה אשר

לעצמו ולמין האנושי (היום אני סולח לו). ומה שגיי ליתי אז היה שהעיתון היחידי שיצא בתגובות חיפיות היה "העולם הזה". צורת התגובה של העיתון וההבנה שגילה העורך כלפי המועט הזה, ראוי לצינים לשבח היום. מאז אני קורא קבוע של העיתון, אשר הרחיב את האופקים שלי, לראות בעין צלולה ובהירה דברים מורכבים. היחס האנושי, המבין והסובלני של העיתון עזרו לי במשך השנים לסבול את הכאב בדממה עד - גבול מסויים.

"העולם הזה" הוא לגביי עיתון הגון ושפוי, שעזר לי לשמור על השפה העברית הטובה, ולא השפה העילגת והמסורבלת של שאר העיתונים הצחובים והמתגמדים בראייתם את החיים והמאורעות. הוא עזר לי לראות את הדברים בפחחון לב ובשפיות,

הוא אור זוהר בחשכה הגדולה של המציאות הישראלית. ועל כן אני אסיר תודה - היום. המולד של הישרדותי היה הפניית המרץ והמשאבים שלי לאפיק אמנותי ולא לאפיק הפוליטי. כי ידעתי שאישרף בשלהבת האש של הפוליטיקה, ידעתי שכדי להיות פוליטיקאי בארץ צריך לשקר ולהיות מושחת. ובאמנות אוכל להישרד בכבוד, ולהביע בבוא היום בדממה את הזעקה הרועמת בתוכי כתוצאה מהכאב שנגרם לי כאדם בתוך עמי, כאב שנשתל בי בעודני צעיר לימים עם אחים מתנשאים.

תגובתי לעיתונות ולכמה אישים בישראל של 1964, לספר התועבה של "המתמכה האשכנזית" של קלמן קצנלסון, ספר אשר זכה לכינוי "מיין קאמפ האשכנזי", זכתה לתגובה שיגרנית של דויד בן-גוריון, עם אותם מילות צופן של "פער החינוך" ועוד. כאילו שאני אדם נחות בדרגה וחסרת-תרבות, שהובא לארץ לשרת את האדונים, והמסרוב ללכת עם הזרם של חוטבי העצים ושואבי המים למימסד האשכנזי שבא ממיזרח אירופה הקרה. הם הביאו איתם את הגלות

כמה מאמרים של אורי אבנרי לאחרונה דירבנו אותי להגיב ולצאת מתוך הדממה הרגילה שלי בחיים האמיתיים. משתמע מהדברים שזכרתי ב"העולם הזה" 2366 במדור הנוון, בכותרת אשכנזים, שמר אבנרי מגיע ליכולת ביטוי מתאימה וכואבת, ומנסה להבין את המניעים והגורמים לתסיסה המתגברת היום של בני עדות-המיזרח בארץ, בדרכו הרגילה של "העולם הזה" להתריע, להזהיר ולנתח את התהליך הגורם לשינאה התהומית בין שני פילגי העם בישראל של 1983.

גם אני חרד ומודאג ממה שקורה לנו היום, ואיך לבנו מתאבן יותר ויותר. ולכן עלינו להקשיב ביתר שאת להמיית אחינו המקופחים, ולנסות לתקן את העוול שנעשה להם מאז קום המדינה ועד היום. סיפורי הנה אחד מני רבים שבהם לחוק את התנחות וההאזרות של "העולם הזה" ולהציע דרכים לתיקון. אני אחד מאלה אשר היחס המתנשא של האשכנזים בארץ הקיאו אותי מתוסם, לנדוד רחוק להיות גולה מרצון, מפני שלא רציתי לאבד את הצלם האנושי ולהתאקלם בכיכול ב"כור ההיתוך" במחיר היקר של איבוד התרבות והמורשה השורשית שלי לטובת איזה גוע עליון אשכנזי, שהיום הוא מכנה אותי בשר

..הייתי צריך למכור את עצמי לשמן האשכנזי

בנויד ערשים מארוקאי"

מותגנאי כ"יורד". אני מצהיר שאני גולה מרצון והוקאתי מהארץ ומתוך עמי בשנת 1959, מייד אחרי מאורעות ואדי סאליב.

הרשו לי לעדכן את עצמי ואת הקורא בכמה נקודות שהיו הגורמים לצאתי לגלות מרצון ומתוך בחירה אישית, כדי להינצל מהסורף האשכנזי המתוחכם השולט בארץ מתחילת המאה הזאת.

נולדתי בעיירה קטנה ונפלאה ביופייה הטבעי בשם צפרו ליד העיר פאס, עיירה שעליה מבוסס המחוז "מלך מארוקאי" של גביראל בן-שימחון, מקום קסום בו חיו באלוה פייטנים, מקובלים וחכמים בתרבות היהודית. עליתי לארץ מתוך אהבת ישראל, שלה חוב כתי, ולא מתוך כורח כלשהו. בחירתי היתה מודעת מאוד. רציתי להגשים את שיתב ציון בכל הוויית כלה. אמנם המציאות הקשה טמחה על פני באכר ריות רבה, אך הייתי מוכן לכך מבחינה נפשית. את קבלת-הפנים בגמל חיפה כשרססונו בדי-ידי קיבלתי כמובנת מאליה. התנאים במעברות ומחנות-הנוער עברו ללא הרבה תקלות ומכאובים מיותרים. הייתי מוכן ופתוח ללמוד יותר ולהתנסות במקום החדש שאלי שפננו אבותיי ואני במשך אלפי שנים.

אבל לשטוף את מוחי או לסבן אותו בכל מיני שקי רים וכובעים וחצאיי אמיתות לא יכולתי לסבול. כל ישותי התמרדה בעו, לא רציתי להשתאכנו, לא רציתי לשים את השפה העילגת בפי ולקלקל את האותיות הגרוניות שלי לזכות בחסדי האדונים האשכנזים בלישכת-העבודה, או פשוט "ללקק" לאנוכיותם כדי למצוא חן בעיניהם.

חייתי אמנם זמן-מה בקיבוץ בגליל, בבית-ספר חק-לאי, בצבא ובתנועת נוער בירושלים, ראיתי וחשתי שאני חי כנטע זר בקרב העם העתיק שלי, השב למי קום הולדתי. ידעתי אמנם עברית טובה בחינני לארץ, אך לא זיברתי יידיש, עורי היה שחום, עיני שחורות והייתי בעל מרץ תמים וישר. כל זה לא היה לטובתי בארץ החדשה. וכדי להישרד הייתי צריך למכור את עצמי לשטן האשכנזי בנויד מארוקאי, ואת זה לא רציתי לעשות מתוך יושר אישי ותרבותי שעליו חונכתי במארוקו.

לכן יצאתי מהארץ כדי למלט את עורי מההשפעות ההרסניות והמזיקות האלה, שמטרתן היתה להכחיד מתוך נפשי את התרבות שבה גדלתי ולהחליפה במשהו זר לחוץ. לא רציתי שהגאוה והכבוד האישי שלי יירמסו עלי-ידי אחיי האשכנזים שהיו לפניי בארץ. חייתי בירושלים בשנים שבהן כתב נפתח שדה את החיים כמשל המופלא שלו, אך ההתנשאות הי-אשכנזית דחתה אותי.

אני זוכר עד היום את מילות-המפתח-צופן שהומי-צאו על-ידי מפא"י של אז, כדי לשטוף את המוחות של העולים, ו"קוד" מסויים כדי להעביר מסר ביניהם. מלים כגון "אוכלוסיה", "קיבוץ גלויות", "פער החינוך" "אינדיבידנטים" אשר שימשו כשפת-סתר לעילית האשכנזית המפא"יית. מזלי הטוב שידעתי עברית ויכולתי להבחין ולהסיק מסקנות לעצמי, לקרוא עיתונים ולה-בין מה קורה במדינה הזאת המתחדשת.

אני זוכר עוד את המאמר הארסי בעיתון "הארץ" של אחי אריה לגבלום, הזכור לשימצה לי ולרבים מבני עדתי. הכאב והזעזע שנגרם לכולנו בידי איש מושחת זה, הפועל מתוך שינאה עצמית מתקדמת

..במשך אלפי שנות קיימנו הפקנו אמנם לקחים, אך בקצב של צב"

ראשיה חסרי החזון כמעט רמסו את הטוב שבי בתחילת דרכי בארץ.

לא רציתי לאבד את הצלם האלהי והאנושי שבי כדי להיענות לכוחות השחור של השטן האשכנזי, ושלא יכנו אותי ה"חסידיים" האלה היום בתואר "יורד" או "נמושות". אלה שהמציאו את השמות האלה כדי להשפיל ולהעניש כביכול, הם בעצמם אנשים שפלים בעיני עצמם, ומשליכים על אחרים את הטיכולם. ליבם לב אבן והם חסרי רשג אנושי פשוט.

אני כותב את הדברים האלה היום, כי הגיע הזמן שישמעו באזני הנוער אשר לא ידע את בן-גוריון ומרעיו ושילטון מפא"י של תחילת המדינה. אני משמע היום את קולי בכך-תרבות נאור, אשר הצליח לשלב מיזרח ומערב בחיים האמנותיים והאישיים שלי. אמנם על אדמת נכר ובמחיר גדול, אך בגאוה אנושית פשוטה ובכבוד, ללא תופים ומחולות של החיים האמ-נותיים הרגילים, אלא בצניעה וברווחה. השנים חישלו אותי ואני סולח היום לכל אלה אשר אממו בתיח-כומם לחסל ולכבות את האור של נשמתיי. אינני רוצה חלילה להוסיף שמן למדורה של הפילוג והשרי-נאה בעם. הברגות תרמה לכך שאבין את הנפש האנו-שית ואהיה סובלני יותר כלפי ביה-אדם. מטיתי היא לומר את אשר ניתן לומר ולהציע תיקונים פשוטים. מאמרו של מר אבנרי באותו גליון (2366) והס-קירה של "אשכנזי רבתי", עוררו בי אריאלו זיכרר נות חבויים ודחוקים, ודירבנו אותי להשמיע דברים אלה. סיפורי בא להבהיר שהמניעים לגלותי מרצון היו בין השאר הרצון להישרד ולשמור על התרבות שלי בכל מחיר. הקיצוניות הקנאית שאנו רואים היום בארץ היא תוצאה ישירה של אותו יחס מתנשא, מפלה לרעה, ובלתי צודק של מימסד רקוב עד היסוד.

..הקיצוניות של היום היא תולדה של היחס המתנשא של מימסד רקוב עד היסוד"

הנפשית כדי לבנות גיטו אחד גדול בשם "ישראל" במיזרח-התיכון החמים והרגוע. ובמקום למצוא תרר פה למחלותיהם הנפשיות שהביאו עימם, הם קיירו את האווירה במחשבתם הגלותית המצומצמת והמר-גבלת, והביאו קללה רבה בכל אשר שלחו ידם. ואני בתוך הקלחת הזאת ער לתהליך הזה המטריד אותי מכך רגל ועד ראש.

המציאות היא עזרה לי לעזוב את הארץ וללמוד את אמנות הדממה בפאריס, מכיוון שמצאתי שבני-אדם מדברים יותר מדי מבלי לומר דבר הראוי לשמו. שעם המילים אפשר לשקר, ועם אמנות התנועה והד-ממה יש אפשרות להישאר עם האמת. ידעתי כבר אז שקשה להיות ישר לב ולחיות במאה הזאת, המאה של השקרנים המיקצועיים שהופכים ראשי מדינות לפי החוק. אבל בדתתי היה לחזור לארץ לנסות את דרכי, הפעם כאמנו היועד את מלאכתו. חשבתי שעם השנים החולפות היחס השחצני והנוקשה של האשכנזי המצוי ישתנה, ואוכל לחיות ולבנות בין אחים אוהבים. ואכן טעיתי. עברו השנים וחזרתי מוכן ומוזמן להתבסס בעולם האמנותי בארץ, התדפקתי על דלתות

בביקורי האחרון בארץ בעיצומה של מילחמת-לבנון והטבח במחנות צברא ושאתילא, ראיתי וחשתי שוב את הדופק הישראלי אחרי היעדרות של 10 שנים. שום דבר לא השתנה לטובה בנפש הישראלית, והאלתי מות המילולית והגופנית בעיצומה. ראיתי זאת כתר-צאה של אותו יחס יהיר ונאלח של האשכנזים על בני עדות-המיזרח, ולא צריך להיות נביא כדי לחזות את הבאות במוקדם או במאוחר. ראיתי ושמעתי בביקור הזה עד כמה גדל הפער בין האחד לשני, ומה גדול כוחה של שטיפת מוח ממדת ועיקבתי של עיתונות קנייה ומשוחדת, המשרתת שילטון מושחת ורקוב.

מצאתי שאדיבות והגינות לא מקובלים בארץ. שכי-התי איך זה לחיות עם מרפקים מחודדים של "אני ואפסי עוד" או "אחיי המבול". קשה היה לי לנחל שיחה תרבותית פשוטה בכמה חוגים שבהם נתקלתי. אם הזכרתי את המילה "שלוש", כבר חשבו אותי לעוכר ישראל. הצביעות הדתית המשתמשת בשרה כקרדום לחפור בו לשרותם האנוכי בלבד הוא דבר רגיל שברגיל. נפגשתי עם כמה מאלה המתקראים "חוזרים בתשובה" ומצאתי שהם סתם מתעספים באי-טבלה נוחה כדי להתחמק מהאחריות האישית, ומס-תתרים מתחת לשימלת השכינה לצד הקנאי והחשוך.

(המשך בעמוד 78)

שמואל בן-אור אביטל

קולרדז, ארצות-הברית